

מסורת הש"ס

א) וביה כהן מ"ק כב. חולין
ג) ו' נעיל ל': וז"ל.
ג) ויהי שדיים עומדים.
עב"ל, ד) ע' ע"ר, רש"י,
ט) וימותם פא"ל.

הגהרות הב"ח

א) ואלה אלה ידענה
דמשה: (ס) שם קמ"ל דל'
אפשר אלא ודלי החתון
אחי וימתת:

מוסף רש"י

שני תבואות. מיעוט שני שנים וכתיב תבואות ומשמע כל תבואות של שני שנים להביא תבואה שלישית ושלש תבואות לא משכמת לה בשתי שנים אלא מעט לעט כגון מנחה לו צאלול מנחה פירות נמלא אולכין ואוכל תבואה עד שיחזור ויקאור תבואות בשנה אחת ועוד יאכל תבואה השנית שהיא שנה השלישית לפי מנין העולם: **בשביעית נמי יעבוד.** כגון נמכר בניסן וכשיגיע תשרי של שביעית עבדו שש למנין עולם והוא יעבוד עד ניסן: לערכין. דהיכא דכתיב (ויקרא כ) מנזן ששים שנה ומעלה פשיטא לן דשנת ששים כלמטה דהא ומעלה כתיב אצל בן חמש שנים דלא כתיב אלא (שס) מנזן חמש שנים ועד בן עשרים שנה ולא כתיב מנזן חמש שנים ומעלה אי לא אשמועינן הכא מעט לעט הוה אמינא שנת חמש כלמעלה להכי אשמועינן הכא דבעינן ה' שנים מלאים בכלל עולך הראשון שהוא מועט: **לפרקין דיוולא דופן.** להיכא לוא תנן ויוס אחד כגון בן עשרים ונת עשרים: **מ"ט לא אמר ליוולא דופן.** הואיל וס"ל נמי בהקדמא מעט לעט: **דומיא דהקד.** כלומר אף על גב דבהקד דיוולא דופן הוה נמי מעט לעט מיהו האי שבזבן ושבזבא דמתניתין לא איירי בהן כלל דהא דומיא דקדשים וערי חומה ועבד עברי קמני דכתיבן הלכך ערכין נמי כתיבין אצל שנת עשרים לענין שערות לא כתיבי בצאורייתא אלא הלכתא היא: **שזכר ושזקנה מיבני יוה.** לישנה דקרא דכתיב (שס) ולקצבה שערות שקלים אלא בן ונת לישנה דמתניתין היא בן עשרים ונת עשרים: **אזכה ואיסק.** לארעה דישאל לאתריה דרבי אלעזר בן פרמ: **ואגמר סהפסא.** דרבי יצחק בן נחמני: **מפומיה דמרא.** רבי אלעזר:

הדרן עלך יוצא דופן

בא סימן הסהמון שמי שערות

סימן נערוט: **העליון.** צוחל: **או חוללת.** גדולה היא שהשערות סימן מוצקה ועליון סמיכין ולקמן מפרש עמאל: **אע"פ שאי אפשר פרכינן בגמרא והלא צא:** אצל אי אפשר כו'. דהא ודאי מדאמתא עליון תחתון נמי אתא אלא ששכרו: **גמ' צא לר"מ.** דכיון דלאמר ר"מ לא חוללת דקטנה היא מכלל דס"ל אפשר לעליון לצא קודם לתחתון: **ולאמי צא העליון.** קודם שצא יצא תחתון ולא לימני אע"פ שאי אפשר: **רוז נשים סהמון אחי ברישא ומיעוט עליון.** והאי דקאמר ר"מ קטנה היא משום דחייש למיעוטא שהעליון צא בקטנותה ורצן אזלו צמר רוצה הלכך מני אתא עליון לא צעיא דזיקה דמסתמא תחתון אתא. וכיון דקטעמייהו דרבנן משום רוצה הוא ה"מ צסתמא היכא דלא צדקו: **אצל היכא דצדקו ולא אשכחו.** תחתון: **אימא מודו.** דקטנה היא ומיעוטא היא קמ"ל כו': **שדים נכונו.** ודבר נעורין דדיך בידוע ששערך צמח אלא לרבנן איפכא מבעי ליה ה"ק כיון ששדים נכונו בידוע ששערך צמח בשלמא לר"מ היינו דכתיב ²שדים נכונו ושערך צמח אלא לרבנן איפכא מבעי ליה ה"ק כיון שבאו דדיך בידוע שבאו נעורין ואיבעית אימא מאי שדי כולה בדדי כתיב וה"ק הקב"ה לישראל איכרפו

בא סימן פרק ששי נדה

מח.

ובשביעית נמי יעבוד. וז"ל"ת הא מינה שנת ששית אלא צתמלה אימא ל' יוס לפני ראש השנה יהיו חשונים שנה ומשם ואילך ה' שנים שלמים ויש לומר כיון דגלי קרא דששית הויא שנה שלמה הוא הדין דראשונה צעינן שלמה: **רב גידל אמר רב לערכין.** וא"ת כיון דבערכין מוקי לה א"כ מדרא קושא לדוכמין דלרבי גידל לא משכח רב תנא כוותיה וי"ל דקסבר רב תנא הוא ופליגי: **אמר ר"א הלכה בר' יוסי בן כיפר.** וא"ת והא רבי אלעזר גופיה פסיק צפ"ק (למיל ט.) כרבי אלעזר ד' ומו לא וכו"ת דהך דהכא לא חשיב משום דר' יוסי בן כיפר קאי כוותיה הא חשיב נמי הסה היא דד' נשים אע"ג דרבי יהושע קאי כוותיה אלא משום דרבי יהושע מרבי אלעזר קבלה הכא נמי רבי יוסי משמיה דרבי אלעזר קאמר לה וי"ל משום דהכא קאי רבי כוותיה כדקאמר וכן הורה רבי צלוד ולא מכח רבי אלעזר פסיק א"ר דוקא צמשינות אמר צפ"ק דהלכתא כוותיה צארע:

תורה אור השלם

1. כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לקופשי חנם: שמות כא יב
2. רבקה פצמה השנה נתמך ותריב ותגדלי ותבאי בעדי ערדים שדים וכו' ושערך צמח ואת ערים ונתקל טו ז
3. ותפקדי את זמתי נעורין בעשות מוצרים דדיך למען שדי נעורין: יחזקאל כג כא

הוס' הרא"ש

ובשביעית נמי יעבוד. וזמיה מינה שנה ששית (א) וליכתיב עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לקופשי חנם: שמות כא יב
2. רבקה פצמה השנה נתמך ותריב ותגדלי ותבאי בעדי ערדים שדים וכו' ושערך צמח ואת ערים ונתקל טו ז
3. ותפקדי את זמתי נעורין בעשות מוצרים דדיך למען שדי נעורין: יחזקאל כג כא

בא סימן ר"מ אומר לא הולצת

ולא מתיבמת. וא"ת ולר' מאיר למה הוזכר סימן העליון כיון דלא סמיכין עמייה ולעיל נמי דתנא איזוהו סימניו ומפרש ר"ת נאצחול קאי וי"ל דאיצטרפך לענין עונשים וקידושין ומילי טובא דרוב פעמים תחתון אחי ברישא דקאמר בגמרא וא"ר אי חוין עליון מסתמא ככר צא תחתון וגדולה היא וזריכה גט לקדושין וגם אסור צאחומה: **והב"א או הולצת או מתיבמת.** אפילו היא קטנה מתיבמת לרבנן דר"מ דלא חשיב למיעוטא גבי (ב) היא דקטן וקטנה לא חוללין כו' אצל לחליצה צעינן סהמא גדולה כדאמר נמי הסה יפה אמרת שאין חוללין איש כתיב בצפרה ומקשינן אשה לאיש ולית להו דרבי יוסי דלאמר צפרק מלות חליצה (שס דף קה): **אשה צין גדולה צין קטנה:** רבן

הדרן עלך יוצא דופן

בא סימן הסהמון שמי שערות

סימן נערוט: **העליון.** צוחל: **או חוללת.** גדולה היא שהשערות סימן מוצקה ועליון סמיכין ולקמן מפרש עמאל: **אע"פ שאי אפשר פרכינן בגמרא והלא צא:** אצל אי אפשר כו'. דהא ודאי מדאמתא עליון תחתון נמי אתא אלא ששכרו: **גמ' צא לר"מ.** דכיון דלאמר ר"מ לא חוללת דקטנה היא מכלל דס"ל אפשר לעליון לצא קודם לתחתון: **ולאמי צא העליון.** קודם שצא יצא תחתון ולא לימני אע"פ שאי אפשר: **רוז נשים סהמון אחי ברישא ומיעוט עליון.** והאי דקאמר ר"מ קטנה היא משום דחייש למיעוטא שהעליון צא בקטנותה ורצן אזלו צמר רוצה הלכך מני אתא עליון לא צעיא דזיקה דמסתמא תחתון אתא. וכיון דקטעמייהו דרבנן משום רוצה הוא ה"מ צסתמא היכא דלא צדקו: **אצל היכא דצדקו ולא אשכחו.** תחתון: **אימא מודו.** דקטנה היא ומיעוטא היא קמ"ל כו': **שדים נכונו.** ודבר נעורין דדיך בידוע ששערך צמח אלא לרבנן איפכא מבעי ליה ה"ק כיון שבאו דדיך בידוע שבאו נעורין ואיבעית אימא מאי שדי כולה בדדי כתיב וה"ק הקב"ה לישראל איכרפו

עין משפט
נר מצוה

א א מ"י פ"ב מהל' אלוט
ה"ל סמך עינין ט טו"ע
א"ר"ע מ"י ק"ט ספ"ק י"ב
והכרז אלאפי ימנות פ"ג דף
מ"א:
ב ב מ"י שם הל' ז ט:

תורה אור השלם

1. כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לקופשי חנם: שמות כא יב
2. רבקה פצמה השנה נתמך ותריב ותגדלי ותבאי בעדי ערדים שדים וכו' ושערך צמח ואת ערים ונתקל טו ז
3. ותפקדי את זמתי נעורין בעשות מוצרים דדיך למען שדי נעורין: יחזקאל כג כא

הוס' הרא"ש

ובשביעית נמי יעבוד. וזמיה מינה שנה ששית (א) וליכתיב עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לקופשי חנם: שמות כא יב
2. רבקה פצמה השנה נתמך ותריב ותגדלי ותבאי בעדי ערדים שדים וכו' ושערך צמח ואת ערים ונתקל טו ז
3. ותפקדי את זמתי נעורין בעשות מוצרים דדיך למען שדי נעורין: יחזקאל כג כא

בא סימן ר"מ אומר לא הולצת

ולא מתיבמת. וא"ת ולר' מאיר למה הוזכר סימן העליון כיון דלא סמיכין עמייה ולעיל נמי דתנא איזוהו סימניו ומפרש ר"ת נאצחול קאי וי"ל דאיצטרפך לענין עונשים וקידושין ומילי טובא דרוב פעמים תחתון אחי ברישא דקאמר בגמרא וא"ר אי חוין עליון מסתמא ככר צא תחתון וגדולה היא וזריכה גט לקדושין וגם אסור צאחומה: **והב"א או הולצת או מתיבמת.** אפילו היא קטנה מתיבמת לרבנן דר"מ דלא חשיב למיעוטא גבי (ב) היא דקטן וקטנה לא חוללין כו' אצל לחליצה צעינן סהמא גדולה כדאמר נמי הסה יפה אמרת שאין חוללין איש כתיב בצפרה ומקשינן אשה לאיש ולית להו דרבי יוסי דלאמר צפרק מלות חליצה (שס דף קה): **אשה צין גדולה צין קטנה:** רבן

הדרן עלך יוצא דופן

בא סימן הסהמון שמי שערות

סימן נערוט: **העליון.** צוחל: **או חוללת.** גדולה היא שהשערות סימן מוצקה ועליון סמיכין ולקמן מפרש עמאל: **אע"פ שאי אפשר פרכינן בגמרא והלא צא:** אצל אי אפשר כו'. דהא ודאי מדאמתא עליון תחתון נמי אתא אלא ששכרו: **גמ' צא לר"מ.** דכיון דלאמר ר"מ לא חוללת דקטנה היא מכלל דס"ל אפשר לעליון לצא קודם לתחתון: **ולאמי צא העליון.** קודם שצא יצא תחתון ולא לימני אע"פ שאי אפשר: **רוז נשים סהמון אחי ברישא ומיעוט עליון.** והאי דקאמר ר"מ קטנה היא משום דחייש למיעוטא שהעליון צא בקטנותה ורצן אזלו צמר רוצה הלכך מני אתא עליון לא צעיא דזיקה דמסתמא תחתון אתא. וכיון דקטעמייהו דרבנן משום רוצה הוא ה"מ צסתמא היכא דלא צדקו: **אצל היכא דצדקו ולא אשכחו.** תחתון: **אימא מודו.** דקטנה היא ומיעוטא היא קמ"ל כו': **שדים נכונו.** ודבר נעורין דדיך בידוע ששערך צמח אלא לרבנן איפכא מבעי ליה ה"ק כיון שבאו דדיך בידוע שבאו נעורין ואיבעית אימא מאי שדי כולה בדדי כתיב וה"ק הקב"ה לישראל איכרפו

איכרפו